

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

34) Forespørgsel nr. F 43:

Forespørgsel til ministeren for ligestilling:
»Hvilken linje nationalt og internationalt agter regeringen at lægge for sin deltagelse og opfølgning på FN's særlige samling den 5.-10. juni 2000 i New York-Beijing +5?«

Af Helle Degn (S), Hanne Severinsen (V), Pernille Sams (KF), Anni Svanholt (SF), Peter Skaarup (DF), Mimi Jakobsen (CD), Elisabeth Arnold (RV), Søren Søndergaard (EL) og Tove Videbæk (KRF).

(Forespørgslen anmeldt 2/3 2000. Fremme af forespørgslen vedtaget 15/3 2000).

Begrundelse

Helle Degn (S):

Lige nu foregår der på regeringsplan i virkeligheden de allervæsentligste forhandlinger til mødet i New York, der hedder Beijing +5.

Danmark skal være godt klædt på til disse møder. Et større forberedelsesarbejde har været kørt herhjemme. Denne forespørgsel er Folketingets bidrag til denne proces.

Kofi Annan er kommet med sit udspil, hvor effekten af den tiltagende økonomiske globalisering afspejles, hvor nord- og sydkonflikten og -forskellen igen markeres skarptere nøjagtig som i 1980'erne.

Den religiøse højrefløj mobiliserer kraftigt og finder nye veje til kvindeundertrykkelsen. Vedtagne formuleringer under de tidligere kvindekonferencer forsøges omgået f.eks. i New York og i virkeligheden i Zimbabwe og Uganda. Af-

snittet i handlingsplanen om afskaffelse af vold mod kvinder forsøges omgået.

Magtfulde kredse har held med at køre via retsvæsenet, via domstolsafgørelser baseret på den gamle sædvaneret, hvorved f.eks. arv af jord går, ikke til enken, men til enkens bror, frem for at man bruger den moderne arveret, hvor jord naturligvis går til enken; eller hvor domme er uhyrligt milde for mænd, som udøver den groveste form for vold, den seksuelle vold mod kvinder og børn.

Tendensen til tilbageslag er mærkbar. Vi ser i Zimbabwe f.eks. direkte hadekampanjer mod kvindeorganisationer, vold mod kvinder. Salg af mennesker er nu genstand for stor opmærksomhed blandt kvindeorganisationerne ikke alene i Danmark, men over hele kloden. Her må man sige, at Internettet er en stor gave til kvinderne.

Stigende udbredelse af rå, grov vold i hverdagen, sex med børn, voldtægt, tvangssex med skolepiger, alt det er vi vidne til, og det kommer tættere og tættere på os. Desværre stilles diagnosen forkert efter min opfattelse. Den stilles nemlig sådan, at det er et spørgsmål om mænd mod kvinder, og det er jo en stor fejl. Det tjener til at fastholde gamle fjendebilleder. Det, der i virkeligheden er sagen, er, at fattige mænd er ganske udsatte mænd.

Derfor må vi gribe til andre løsninger. Det, der er udfordringen, er individualiseringen, der gør os svage, gør den fattige mand i Zimbabwe svag og gør den fattige mand i Danmark svag. De bliver alle individualiserede, skræmt og angste, ofre for den værste form for tyranni: vold.

I både New York og i København har vi vores arbejde at gøre. Derfor denne debat på vores vej til møderne i New York.

Ministeren for ligestilling (Jytte Andersen):

Det er glædeligt, at denne forespørgsel er stillet af et så bredt flertal i Folketinget, som tilfældet er. Det vidner jo om en stor interesse fra Folketingets partier, selv om det måske ikke er det, der kommer til udtryk, når man ser ned over salen i dette øjeblik. Men nuvel, der har været en meget stor interesse omkring dette her spørgsmål.

Den særlige samling af FN's generalforsamling, som skal følge op på den fjerde verdenskvindekonference i Beijing i 1995, står nu for døren. Beijing +5 skal gøre status over, hvor

langt vi er nået ved gennemførelsen af Beijing-handlingsprogrammet.

Regeringerne skal bekræfte deres forpligtelse til at gennemføre programmet, men Beijing +5 skal også se fremad og overveje nye initiativer, som skal styrke gennemførelsen.

Beijing +5 er med til at holde ligestillings-spørgsmålene på dagsorden og give debatten et skub fremad i Danmark som i resten af verden.

Der er i mange lande sket fremskridt siden verdenskvindekonferencen i Beijing. Kvinders lige deltagelse i samfundet ses i mange lande som en forudsætning for en bæredygtig økonomisk, social og demokratisk udvikling. Beijing satte skub i opbygningen af metoder og institutioner til at fremme ligestillingen. Det var også i Beijing, at man for første gang besluttede sig til at benytte mainstreaming-strategien, og at vægtningen fra et kvindeperspektiv alene til et kønsperspektiv blev introduceret.

Disse elementer indgår alle i mit forslag til den ny ligestillingslov, og med en vedtagelse af den ser jeg Danmark bevæge sig et skridt fremad på ligestillingsfronten. Men der er endnu lang vej at gå. Vi har slet ikke nået de resultater, som vi ønsker os.

Der bliver stadig handlet med kvinder, kvinder bliver stadig udnyttet seksuelt, kvinder udsættes stadig for mænds vold, og kvinder bærer den største del af verdens fattigdom; 60-70 pct. af verdens fattige er simpelt hen kvinder. Dette er blot eksempler på tilstande, som vi hverken kan eller vil acceptere, og derfor skal vi fortsat styrke og målrette vores indsats for at sikre ligestillingen mellem kønnene og sikre respekten for det enkelte individ uanset køn.

Konferencer som Beijing + 5 sætter politisk fokus på ligestillingsspørgsmål, vedtager anbefalinger til regeringer om håndteringen af dem og udvikler nye strategier. Kun ved at fastholde kvinders rettigheder på den internationale dagsorden kan vi være med til at sikre respekten for kvinders menneskerettigheder verden over og arbejde hen mod, at kulturelle værdier og normer ophører med at udgøre barrierer for kvinder. Kvinders rettigheder er nemlig menneskerettigheder, og kvinders rettigheder skal respekteres.

Beijing + 5's væsentligste opgave bliver at vedtage en politisk erklæring og et slutdokument, det såkaldte Outcome Document. Der er allerede enighed om den politiske erklæring, men alt for meget står tilbage at forhandle i slutdokumentet, og jeg kan love den danske de-

legation, der skal derover den 5. juni, at vi faktisk får ganske travlt.

I den politiske erklæring vil regeringerne bekræfte deres forpligtelse til at søge at overvinde barrierer for at gennemføre handlingsprogrammet, og erklæringen fastslår, at medlemslandene skal mødes igen i år 2005 for at vurdere, hvor langt man er nået. Muligheden for en femte verdenskvindekonference er hermed holdt åben.

I slutdokumentet er der kun opnået enighed om ganske få paragraffer under de seneste forhandlinger. Jeg ser dog meget positivt på det på grund af det punkt, som det ved fælles kræfter lykkedes Danmark og Sverige at få med, nemlig en tekst om kvinder med handicap. Det var et af de specifikke områder, som det danske Folketing under debatten om det internationale ligestillingsarbejde i januar 1999 ønskede at regeringen skulle prioritere, og det er altså også gjort.

Som vanligt er der uoverensstemmelser i forhandlingerne, som bunder i EU-landenes og ligestillede landes velbegrundede ønske om at knytte ligestillingsspørgsmål sammen med menneskerettigheder, demokrati, god regeringsførelse og ikke mindst politisk vilje. Her sætter udviklingslandene hellere fokus på udvikling og økonomiske ressourcer. Udtrykket »fuld anerkendelse af kulturel forskellighed« har næsten traditionen tro fundet vej til forhandlingerne som udviklingslandenes modtræk til EU's krav om en styrkelse af menneskerettighedsdimensionen.

Blandt de foreløbig mest kontroversielle temaer i forhandlingerne er ikke overraskende sundhed. Fra dansk side har vi siden før konferencen i Beijing kæmpet for en anerkendelse af kvinders seksuelle rettigheder. Det handler om kvinders ret til deres egen krop. Spørgsmålet er igen i år sat på dagsordenen på dansk initiativ, og regeringen lægger stor vægt på fremskridt på dette område.

Regeringen vil på samlingen i New York fortsat arbejde for de danske prioritetsoråder, som blev fastlagt i forbindelse med verdenskvindekonferencen i Beijing. Disse prioriteter er: kønsspecifik fattigdom, fattigdomsbekæmpelse, sikring af kvinders menneskerettigheder og seksuelle og reproduktive rettigheder, fremme af kvinders mulighed for at udfylde en central rolle i samfundsudviklingen, mainstreaming af kønsperspektivet, fremme af kvinders indflydelse, kapacitetsudvikling og rettigheder

på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet, bedre sammenhæng mellem arbejdsliv og familieliv for begge køn og selvfølgelig også flere kvinder i beslutningstagende organer. Dertil har regeringen føjet nogle vigtige temaer, nemlig fattige kvinder med handicap, handel med kvinder, kønsaspektet i relation til økonomiske rettigheder og international handel.

Derudover vil vi arbejde for, at landene bør udarbejde instrumenter til at evaluere ligestillingsindsatsen, og samtidig vil vi fastholde vores fremadrettede linje i arbejdet med slutdokumenterne og den politiske erklæring. Det er selvfølgelig for regeringen, at handlingsprogrammet ikke genåbnes.

Den danske regering anser som vanligt samarbejdet med ngo'erne som en helt nødvendig forudsætning i ligestillingsarbejdets fremdrift, og derfor er ngo'erne repræsenterede både i det internationale forberedelsesarbejde og i selve delegationen til Beijing + 5. På den europæiske forberedelseskonference, OSCE-mødet i januar, deltog ngo'erne med meget stor succes.

I sammenhæng med Beijing + 5 vil der desuden blive afholdt et fællesnordisk seminar om mænd og ligestilling, som jeg selv og mine nordiske ministerkollegaer skal deltage i. Formålet er at sætte globalt fokus på, hvor vigtigt det er at involvere mænd i ligestillingsarbejdet, men også andre grupper er det naturligvis vigtigt at involvere. De unge og de etniske minoriteter skal i langt højere grad end tidligere inddrages og involveres i både arbejdet og politikudviklingen.

Når slutdokumenterne foreligger, vil regeringen tage stilling til, hvilken linje der skal lægges for nøje at følge op. Regeringen har iværksat en lang række tiltag for at gennemføre anbefalingerne på de 12 kritiske områder i »Platform for Action«, og disse tiltag er detaljeret beskrevet i regeringens rapportering til CEDAW. Den femte rapport er ved at være færdig, og den vil indeholde opgørelser over redegørelser til Folketinget om opfølgningen på den fjerde verdenskvindekonference.

Regeringen gav i sidste uge Det Udenrigspolitiske Nævn en foreløbig redegørelse for Beijing + 5. I samarbejde med Beijing + 5-komiteen vil der blive udarbejdet en instruks til delegationen, og den vil blive fremsendt til Nævnet inden delegationens afrejse til New York her først i juni.

Danmark er international frontløber, et foregangsland på ligestillingsområdet, og det skal

vi fortsat være. Men det forpligter. Vi har et medansvar for at bidrage til, at de krænkelser af deres grundlæggende menneskerettigheder, som mange kvinder oplever, ophører.

Folketinget gav den 4. maj regeringen grønt lys for Danmarks ratifikation af den frivillige protokol til kvindekonventionen, og det vil være mig en særlig glæde at overbringe den særlige FN-generalforsamling beskeden om, at Danmark som et af de allerførste lande har taget dette skridt. Det er regeringens håb, at den danske ratifikation vil inspirere andre regeringer til hurtigt at følge efter. Med denne protokol i hånden vil kvinder verden over få mulighed for at klage over deres regeringers manglende overholdelse af kvindekonventionen, og til-lægsprotokollen symboliserer samtidig en stærk politisk markering af, at kvinders rettigheder er menneskerettigheder.

Jeg vil slutte med at sige, at jeg i og for sig håber, at beslutninger, der vedtages som et resultat af denne debat, kan give den delegation, der skal repræsentere Danmark som nation i denne vigtige sammenhæng, et sådant mandat, at vi fortsat kan være et foregangsland, at vi fortsat kan være frontløber, og at vi også står som det land, der magter og evner at sætte kvindespørgsmål og ligestillingsspørgsmål på årtusindets dagsorden.

Helle Degn (S):

Beijing + 5 er, som titlen signalerer, regeringernes opfølgning på FN's kvindekonference i Beijing i 1995. Og hvad er der så opnået af resultater, ikke blot fra 1995, hvor vi mødtes i Beijing, til år 2000, men i virkeligheden fra 1975, da vi startede kvindekonferencerne, og til i dag?

Samlet set er andelen af fattige og især fattige kvinder vokset, og derfor må den kønsspecifikke, kønsfokuserede, fattigdomsbekæmpelse øges kraftigt, også fra Danmarks side. Handel med kvinder og børn er vokset markant og er nu skammelig nok blandt de største globale indtægtskilder for kriminelle miljøer. Slaveriet for kvinder er øget og ikke mindst globaliseret, og det er også en del af virkeligheden i vores egen del af verden. Det var vi vidne til i en tv-udsendelse forleden aften, men ganske tankevækkende bliver kun ganske få sager overhovedet bragt for nogen domstol. Tavsheden råder.

Samlet set er volden mod kvinder under konflikter og krige øget betydeligt. FN's Krigs-

forbryderdomstol har netop rejst den første sag nogen sinde mod tre serbiske officerer for organiseret massevoldtægt, og sagen kan forhåbentlig få konsekvenser for folkeretten, hvor kvinders lidelser ellers har været tiet ihjel.

Vold i familien mod kvinder er også stadig tabubelagt, selv om hver femte kvinde i Danmark og i familier overalt i verden udsættes for denne vold. Kvindeorganisationerne yder en stor indsats ved at insistere på debat, for at vi kan få brudt dette tabu her og i de øvrige nordiske lande og få etableret en voldspakke, som også omfatter dette område.

Samlet set er kvinders løn i alle samfund stadig betydelig ringere end mænds. Selv i Danmark, hvor vi har en ligelønslov fra 1976, er ligelønsgabet vokset. Lønforskellen blev formindsket fra 1970 til 1976, men herefter stagnerede udviklingen frem til 1990'erne, hvor forskellen så yderligere er øget. Kvinderne i den offentlige sektor er desværre sakkert agterud og trækker statistikkerne i den forkerte retning. Orlovsmulighederne er blevet bedre, og det skal vi glæde os over, men dermed er også gabet i lønforskellen øget, da karriere og senere løn- og pensionsforhold fastlægges de allerførste 10 år, man er på arbejdsmarkedet.

Samlet set er andelen af kvindelige politikere i FN-landenes parlamenter nu øget – og jeg beder om, at man holder sig fast i stolen – fra 7 til 12 pct. efter 25 års FN-fokusering på dette område. 82 pct. mænd sidder i vore parlamenter og på vore bestyrelsesposter i det Herrens år 2000, og det var jo ikke lige, hvad de af os, der af Folketinget fik mulighed for at deltage i 1975 i Mexico ved FN's første kvindekonference, havde forventet. Derfor vedtog FN's kvindekonference i Beijing en handlingsplan, som det er endnu mere vigtigt at gennemføre i dag, end det var for 5 år siden, og den er lige så vigtig for de næste 5 år.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke ligestillingsministeren for, at også den danske regering vil tage sin del af slæbet med at få realiseret handlingsplanen ude og hjemme, så vi igen kan få sat fokus på dette område, når vi, som ministeren er inde på, får mulighed for at bestemme, at den femte verdenskvindekonference skal løbe af stabelen.

Jeg vil gerne anbefale, at vi siger, at det igen skal være en selvstændig FN-konference, som også inkluderer den alternative konference med alle kvinde-ngo'erne.

I det Outcome Dokument, som ministeren omtalte, er nævnt respekten for individets integritet, at menneskerettighederne er universelle, og at respekten for demokratiet er af højeste betydning. Der tales også om lov og orden samt de ordentlige demokratiske forhold, adskillelsen mellem de demokratiske institutioner og den politiske vilje til at gennemføre disse beslutninger. Alt dette har også højeste prioritet for Socialdemokratiet. Respekten for kvinders sundhed og seksuelle rettigheder er også denne gang den største trussel mod pave stolen og den religionspolitiske fanatisme i flere fattige, underudviklede, teokratiske og fundamentalistiske regimer som Iran, Afghanistan og Sudan. Truslen fra aids vil jeg gerne komme ind på i næste runde.

Jeg vil gerne sige, at Socialdemokratiet støtter ministerens opfattelse af, at handlingsplanen ikke er til forhandling og derfor ikke kan genåbnes. Ministerens bemærkning om, at når slutdokumentet foreligger, vil regeringen tage stilling til, hvilken linje der skal lægges, tager vi til efterretning, og vi lover til gengæld at følge op her i Folketinget med den sædvanlige forespørgselsdebat.

Jeg skal slutte nu, og jeg vil sige, at vi deler ministerens ønsker og hendes glæde over, at Folketinget den 4. maj gav ministeren og den regering, hun er medlem af, mulighed for at meddele i New York, at vi kan være blandt de første lande, som ikke bare underskriver, men også gennemfører de krav, der omtales i den frivillige protokol til kvindekonventionen.

På vegne af Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre vil jeg gerne fremsætte følgende forslag til vedtagelse:

Forslag til vedtagelse

- »Folketinget tager ministerens besvarelse til efterretning og opfordrer regeringen til
- at fortsætte og styrke arbejdet med at realisere ligestillingsbestræbelserne i slutdokumentet fra Beijing overalt i den offentlige sektor,
 - at forstærke indarbejdelsen af kønsaspektet i planlægningen og forvaltningen af udviklingsbistanden,
 - at virke for, at »Platform for Action« ikke genåbnes, men realiseres,
 - at satse på at fremme respekten for kvinders ret til alle universelle menneskerettigheder, et liv uden vold, lemlæstelser og seksuelt mis-

- brug og at bekæmpe handel med kvinder og børn,
- at rækken af FN's verdenskvindekonferencer sikres, at den næste afholdes år 2005, og at vedtagelserne følges op, og
 - at være foregangsland i ligestillingsarbejdet både nationalt og internationalt.«
- (Forslag til vedtagelse nr. V 92).

Anden næstformand (Henning Grove):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Hanne Severinsen (V):

Jeg vil takke ministeren for redegørelsen.

Processen med kvindekonferencer de sidste 25 år har været en god og lærerig proces, som vi i Venstre har støttet. De konferencer, vi har haft, har vist sig at være en særdeles nyttig måde at påvirke internationale normer og international retsfølelse på, og det har vist sig, at der hele tiden er brug for at prøve at få noget ført igennem.

Det er bare ærgerligt, at hver gang man synes man er kommet frem til gode resultater – og man kom frem til gode resultater i Beijing – bliver en del af det, som man dengang syntes var nogle vigtige sejre, genåbnet, og på den måde fortsætter diskussionen. Men det er i hvert fald nogle vigtige diskussioner, også vigtigere end dem, vi havde i starten af hele processen om kvindekonferencer, hvor Øst-Vest-konflikten prægede debatten noget. Nu er der virkelig tale om kulturelle forskelligheder og forskellige opfattelser af normer.

Især med hensyn til spørgsmålet om vold mod kvinder er der særdeles meget at tage fat på. Visse lande og visse fundamentalistiske kredse bruger den diskussion til at sætte spørgsmålstegn ved, om visse menneskerettigheder egentlig er helt universelle, for der er jo noget, der hedder kulturelle forskelle. Men man må nok sige, at hvis det skulle være en kulturel ret, at man kan tæve sin kone, og at man kan stene piger, som måske har været udsat for seksuelt misbrug, men i hvert fald er urene set med visse øjne – hvis det skulle være tilladt og udtryk for noget særlig kulturelt, at man i det hele taget bruger den slags metoder – må vi sige, at så er det vigtigt at fortsætte den kulturelle kamp, og det var jo det, som foregik i Beijing, hvor mange forsøgte at sige, at der fandtes nogle særlige kulturelle forudsætninger.

Jeg vil godt understrege, at i Venstre vil vi så sandelig både internationalt og nationalt støtte kvinders kamp for at undgå vold, massevoldtægt i forbindelse med krigshandlinger, seksuelt misbrug, kvindelig omskæring, handel med kvinder og børn og fravalg af pigefostre. Der er mange ting at tage fat på, og det er jo netop det, menneskerettighederne også handler om.

Det vigtigste er, set med vore øjne, at vi deltager i denne kulturelle diskussion og denne diskussion om, hvad menneskerettigheder er, og samtidig understøtter kvindernes egen kamp mod undertrykkelse. Det synes jeg også vi gør udmærket i den danske ulandsbistand, men vi skal også sørge for at skabe bedre vilkår for kvinderne, bl.a. i form af bedre uddannelse. Det vil jo også betyde, at kvinder på længere sigt får færre børn.

Der er mange fordele ved, at vi støtter kvinderne i kampen for deres rettigheder, og det er også vigtigt, at kvindekonferencen sætter fokus på, hvad der rent faktisk sker – at vi får en vidensopbygning, at vi ved, hvordan virkeligheden er og på den måde kan være med til at bidrage til, at vilkårene ændres.

Jeg vil sige om forslaget til vedtagelse, at vi sådan set synes, det indeholder mange gode ting; men da der i øjeblikket foregår nogle vældige diskussioner om de nationale ligestillingsinstrumenter, bl.a. i spørgsmålet om mænd og kvinder i offentlige råd og nævn, er vi lidt bange for at indskibe os i det, navnlig med hensyn til formuleringen i den første pind, og derfor vil vi vælge at undlade at stemme. Men vi støtter varmt det, der står om de ting, som kommer i fokus på Beijing + 5.

Gitte Seeberg (KF):

Da den konservative ordfører, fru Pernille Sams, ikke har mulighed for at være til stede her i salen i dag, er det blevet min opgave at redegøre for Det Konservative Folkepartis standpunkter ved denne forespørgsel.

Desværre er det stadig højaktuelt at diskutere kvindernes rettigheder i verden. Jeg siger desværre, for fremskridtene er få og små. De problematikker, som var aktuelle under konferencen i Beijing, er desværre stadig aktuelle i dag. Kvinder bliver stadig udsat for vold, kvinder er stadig en handelsvare, og kvinder bliver stadig omskåret, mens regeringer ser passivt til. Derfor er det vigtigt, at der stadig bliver holdt kvindekonferencer som den, vi står over for i New York, så vi kan være med til at skabe ram-

merne for en forbedring af kvindernes rettigheder på verdensplan.

Kvindes rettigheder er menneskerettigheder, og det gælder også med hensyn til sikring af kvinders helbred, kvinders lige uddannelsesmuligheder og respekt for kvinders seksuelle frihed. Det er krav, som må stilles til alle samfund og lande, uanset deres religion og kultur.

Vi tager til New York for at fokusere på de mange emner om kvinderettigheder, vi som foregangsland er forpligtet til at rejse spørgsmål om, og hvor vi kan hjælpe en bedre udvikling på vej.

Vi ved, at vi kommer til at arbejde meget for at opnå bindende aftaler. Der er mange lande, der igen vil argumentere for slækkelser af kravene på baggrund af kulturelle forskelle, men enkelte landes kulturelle og filosofiske traditioner må under ingen omstændigheder komme til at stå i vejen for kvinders menneskerettigheder. Det har været tilfældet alt for mange gange.

Det Konservative Folkeparti finder, at det må være rimeligt, at Danmark stiller krav om en mærkbar og synlig forbedring af kvinders forhold i de lande, som modtager udviklingsstøtte af Danmark. Vi kan via vores ulandsstøtte påvirke de enkelte lande i den rigtige retning, og vi bør i højere grad støtte kvinder direkte. Der er eksempler, som viser, at det kan lade sig gøre, og at det er en meget effektiv måde at give støtte på. Grameen Bank-projektet i Bangladesh er et godt eksempel på, at direkte støtte til kvinder er en samlet gevinst for modtagerlandet, på samme måde som SEWA-projektet i Indien, der af alle eksperter er betegnet som en succes. I begge tilfælde går indsatsen direkte til kvinderne.

Det har vist sig, at de ressourcer, som bliver brugt direkte til kvinder, i højere grad end ellers vil blive overført til de næste generationer, og det er også kvinderne, som har brug for ekstra ressourcer. Mellem 60 og 70 pct. af verdens fattigste er nemlig kvinder.

Empowerment af kvinder er essentielt, uanset om dette foregår via bistand eller om man samarbejder med etablerede ngo'er. Kvinders lige deltagelse i samfundet er en forudsætning for en bæredygtig økonomisk og demokratisk udvikling, og det er derfor vigtigt, at der bliver taget de nødvendige skridt mod en sikring af kvinders lige ret til fuld deltagelse i magt- og beslutningsstrukturen.

For at kvinder kan blive medspillere på den politiske scene på lige vilkår, kræves der en

indsats på uddannelsesområdet, og der bør derfor arbejdes for at sikre lige adgang til uddannelsesinstitutionerne. Et højere uddannelsesniveau kan samtidig danne grundlaget for en dæmpning af den store befolkningstilvækst, vi er vidne til i visse dele af verden. For at skabe en varig og sund udvikling i befolkningstilvæksten kræves der en sikring af kvindernes muligheder for at modtage sygdomsbehandling, og der bør sættes ind med flere forebyggende behandlinger for at styrke kvinders helbred.

I New York skal det arbejde, som begyndte i Beijing, fortsættes. Beijing satte skub i opbygningen af metoder og institutioner til at fremme ligestilling, og man besluttede at benytte mainstreaming-strategien i forbindelse med kønspektivet. Det Konservative Folkeparti lægger stor vægt på, at New York-konferencen ender med resultater, som er med til at nedbryde de barrierer, der i dag står i vejen for kvinders muligheder for at slå igennem politisk, socialt og økonomisk. Det er ikke nok med velmenende ord.

For så vidt angår det fremsatte forslag til vedtagelse, kan jeg oplyse, at Det Konservative Folkeparti støtter forslaget.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg synes, det var en meget flot ordførertale, den konservative ordfører holdt, og jeg synes, det var en fornøjelse at høre, at Det Konservative Folkeparti støtter det forslag til vedtagelse, der er fremsat.

Nu gik det meget hurtigt med vagtskiftet mellem Venstre og De Konservative, men jeg vil gerne appellere til Venstres ordfører om, at man overvejer sin stilling til vedtagelsen, netop fordi der er så mange fremadrettede og udmærkede ting i den, som handler om ulandsbistand og om kvinder i fremmede lande.

Jeg synes, det er meget svært at se, at det kan være et problem, at der står, at den danske ligestillingsminister skal arbejde for at gennemføre »Platform for Action«'s mål også i Danmark, og jeg synes, det ville være rart, hvis der i dag stod et enigt Folketing bag en beslutning, vi kan tage med os til New York.

Anni Svanholt (SF):

Allerførst vil jeg gerne sige tak til ministeren for besvarelsen.

År 2000 er fejret, og vi står nu ved tærskelen til det 21. århundrede og skal gøre status over de fremadrettede strategier fra Nairobi i 1975 og handlingsprogrammet »Platform for Action« fra Beijing i 1995. Det skal ske på den særlige FN-samling her i juni i år under titlen »Kvinder år 2000, Ligestilling, udvikling og fred i det 20. århundrede«, populært kalder vi det Beijing + 5.

Der er sket fremskridt, men også tilbage-skridt, for kvinder diskrimineres fortsat verden over, og når vi hører grusomme beretninger om grove krænkelse af kvinders menneskerettigheder i Afghanistan og Pakistan, vidner det om, at der fortsat er utrolig meget at kæmpe for.

Ser vi så på danske kvinders forhold og vurderer situationen ud fra de normer og værdier, vi har i det danske samfund, ja, så må vi desværre et kvart århundrede efter kvindebevægelsens glansperiode også konstatere, at de grundlæggende sociale forskelle mellem mænd og kvinder lever i bedste velgående. Statistiken taler sit klare og kedelige sprog.

Som led i forberedelserne til Beijing + 5 har Danmark fremsendt en rapport om, hvordan det går med at gennemføre beslutningerne fra Beijing. Kvinderådet har udarbejdet en rapport, »Ligestilling i tusmørket«, som en kommentar til regeringens rapport om gennemførelsen af beslutningerne fra Beijing.

SF deler i høj grad Kvinderådets kritik af den manglende indsats, som kommer til udtryk i rapporten, og jeg vil her gerne fremhæve følgende:

Social ulighed og køn: Kvinder er fattigere end mænd også i Danmark. Hvis man sammenligner kvinders og mænds økonomiske situation i alle socialgrupper, er kvinder fattigere end mænd, og kvinders gennemsnitsindkomst er lavere end mænds i alle socialgrupper, selv om vi har en over 20 år gammel lov om ligeløn. Nu må det være på tide, at der virkelig tages fat på det problem, og vi har behov for at få lavet kønsopdelte statistikker, som kan synliggøre netop disse forhold her.

Et andet væsentligt spørgsmål er kvinders sundhed. Danske kvinders middelevetid stiger ikke i samme takt som i andre lande, vi normalt sammenligner os med. Regeringen har i folkesundhedsprogrammet fastsat et mål om større lighed i sundhed. Det synes vi at regeringen skal arbejde helt specifikt med.

Jeg vil også gerne nævne vold mod kvinder og handel med kvinder, som er områder, hvor

der så også bør gøres en større indsats, og et særligt problem er kvinder på krisecentre, som har en anden etnisk baggrund end dansk.

Men regeringen skal også have ros. I forbindelse med forespørgselsdebatten i februar 1999 opfordrede jeg meget kraftigt regeringen til at tage initiativ til afholdelse af en regional europæisk konference som forberedelse til Beijing + 5. Udviklingsministeren sagde dengang, at det var der vist ikke stemning for, men det lykkedes alligevel i kraft af en særlig ihærdig indsats fra dansk side, og tak for det! Det var en vigtig konference, hvor der var konklusioner, som er fremadrettede.

En anden rose til regeringen er vedrørende tillægsprotokollen til CEDAW-konventionen, hvor der nu bliver en individuel klageret. Det er også Danmark, der her har presset på, så den også kan ratificeres i flere lande.

Men hvad skal regeringen så arbejde for i New York? Handlingsprogrammet, der blev vedtaget i Beijing, var et fremskridt. Derfor er det meget vigtigt at fastholde dette handlingsprogram i år 2000 og arbejde for at virkeliggøre det gennem konkrete handlinger og undgå tilbageskridt. Der er et stort behov for at udvikle værktøjer til at styrke og overvåge ligestillingspolitikker, og derfor opfordrer vi regeringen til at arbejde for at få en god politisk erklæring og et godt slutdokument. Vi støtter i øvrigt den forhandlingslinje, som ministeren her fremlagde.

Jeg må vende tilbage, for jeg mangler at sige lidt mere, men jeg vil gerne sige, at rækken af selvstændige kvindekonferencer selvfølgelig skal fortsætte, og vi håber og vil arbejde for, at regeringen vil arbejde stærkt for en selvstændig konference i 2005.

Peter Skaarup (DF):

I Dansk Folkeparti er vi meget tilfredse med, at den her debat er rejst. Vi synes, det er godt, at Folketinget forud for en konference som den her, hvor den danske regering møder op og skal fortælle, hvad Danmark mener, så også parlamentarisk herinde på Christiansborg har lejlighed til at gennemdrøfte, hvilket mandat regeringen går videre med.

Vi kan selvfølgelig ikke diktere regeringen så meget, som vi måske gerne ville, men vi kan give regeringen nogle gode råd, og det forslag til vedtagelse, der er fremme i dag, er et bud på nogle gode råd til regeringen, som vi håber at

regeringen vil arbejde for og også vil sikre bliver til virkelighed.

Det er utroligt, hvad vi mange gange er vidne til af diskrimination over for kvinder rundt omkring i verden. Vi ser prostitution, vi ser handel med kvinder, handel med pigebørn. Det er noget, vi har brug for også i Danmark specielt at tage rigtig meget afstand fra, og kan en konference som den her være medvirkende til, at der kan blive sat fokus på nogle af de problemstillinger, så er den efter vores opfattelse i Dansk Folkeparti meget på sin plads. Vi oplever nærmest middelalderlige tilstande nogle steder i verden, hvor kvinder udnyttes, og det skal vi selvfølgelig kæmpe imod med al kraft også fra dansk side, og det er Beijingkonferencen også et udtryk for.

Vi vil i Dansk Folkeparti specielt pege på noget, der kan sættes fokus på, og det er kvindelig omskæring. Det er sådan, at hvert år udsættes mindst 2 millioner pigebørn og helt unge kvinder i Afrika for omskæring, og det er noget, der i mange tilfælde skamferer og læderer kvindens underliv, og det er noget, der gælder for resten af hendes liv, og det er selvfølgelig meget uheldigt, at man i så høj grad tillader det i en hel verdensdel.

Der er en somalisk fotomodel, der hedder Waris Dirie, som arbejder meget med det her og prøver på at pege på de store fornedrelser, der sker af kvinder på det her område. Det er vigtigt, at sådan noget arbejde understøttes, og FN har iværksat arbejde for at fremme millioner af kvinders rettigheder til bl.a. sundhed og i det mindste ordentlige hygiejniske forhold i forbindelse med de omskæringer, der finder sted. Mange dør desværre af det, fordi der netop er meget dårlige hygiejniske forhold omkring det, og derfor har FN et vigtigt stykke arbejde at gøre.

Vi må også gribe i egen barm i Danmark og se på, om det er acceptabelt, at pigebørn, der bor i Danmark, tages til udlandet og dér får foretaget denne grufulde omskæring.

Det er ikke rimeligt, at man skal tillade det, og problemstillingen er, som vi også tidligere har behandlet den i et beslutningsforslag herinde på Christiansborg, at hvis det pågældende forhold ikke er strafbart i det land, hvor det foregår, så kan vi ikke fra dansk side straffe den pågældende, de pågældende forældre, eller hvem det nu er, der tager pigebarnet til det pågældende land.

Det er en meget uheldig problemstilling, som vi også håber der kan blive gjort noget ved, for hvis ikke man gør det strafbart fra dansk side, så er vi jo indirekte med til at tillade, at det kan forekomme også på pigebørn, der har bopæl i Danmark, og det er selvfølgelig uholdbart. Derfor mener vi også, at der faktisk er nogle danske perspektiver i den her debat, som det er vigtigt at forholde sig til.

Vi har den opfattelse i Dansk Folkeparti, at der er nogle gode initiativer i det forslag til vedtagelse, som er blevet fremsat af Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre. Vi vil specielt pege på den anden pind, hvorefter regeringen skal forstærke indarbejdelsen af kønsaspektet i planlægningen og forvaltningen af udviklingsbistanden. Vi må sikre, at vi ikke giver ulandsbistand i flæng til områder, hvor man tillader så grufulde begivenheder for mange kvinder og pigebørn. Vi mener ikke, det er ikke rimeligt, og det er noget, der bør tages med ind i den planlægning, man har i forbindelse med ulandsbistanden.

Vi synes også, det er rigtigt, at »Platform for Action« ikke genåbnes, men realiseres, som det er nævnt i forslaget til vedtagelse, og endelig lægger vi selvfølgelig vægt på – også i forbindelse med det, jeg har sagt i ordførertalen her – at man bruger den fjerde pind, nemlig satser på at fremme respekten for kvinders ret til alle universielle menneskerettigheder, herunder et liv uden vold og lemlæstelser og seksuelt misbrug.

Det er noget, der er vigtigt for os, og vi håber, at der vil være et bredt flertal for det her forslag til vedtagelse. Vi vil støtte det, når vi skal stemme.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg synes, det var en meget konstruktiv tale fra hr. Peter Skaarup. Jeg vil blot tage fat i et enkelt emne. Hr. Peter Skaarup sagde, at kvindelig omskæring er tilladt på et stort kontinent. Nu ved jeg ikke, i hvor mange afrikanske lande det faktisk er tilladt at gennemføre omskæring af piger, men jeg tror ikke, der er nogen tilbage overhovedet.

Jeg har i hvert fald personligt overværet en parlamentsdebat i Ghana, hvor man diskuterede at forhøje strafferammen fra 5 til 7 år for at foretage denne omskæring. Så problemet er jo, og det tror jeg egentlig også hr. Peter Skaarup godt ved, at de lovgivende myndigheder i man-

ge af disse lande udmærket godt er klar over det, men at det foregår ude i landsbyerne uden for regeringernes kontrol.

Så debatten, som vi har her, og som breder sig i ringe også fra konferencen i New York, om, at det skal være forbudt og det skal være uacceptabelt, er jo opfattet af regeringerne i mange af landene, men de magter ikke at kontrollere det ude i landdistrikterne, hvor traditionerne stadig væk består. Derfor er konferencen vigtig, og det er jeg også klar over at hr. Peter Skaarup anerkender.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Det er en helt rigtig pointe, som fru Elisabeth Arnold har fat i her. Det er heldigvis i højere grad sådan, at det bliver forbudt rundt omkring i verden, og det er det efterhånden også blevet i en del stater i Afrika, måske efterhånden i rigtig mange stater, men som jeg opfatter problemet i Afrika, er det meget sådan, at man ikke håndhæver forbudet, at der altså ikke bliver grebet ind over for det.

Dér har man et arbejde at gøre fra FN's side for at sikre, at de lande, der har en lovgivning på det her område, der er i orden, også sørger for, at den bliver overholdt og bliver håndhævet, og det er dér, jeg ser det store problem.

Men fru Elisabeth Arnold har helt ret i, at der heldigvis er en udvikling i retning af, at det mere og mere bliver gjort strafbart rundt omkring, og at strafferammerne forhøjes, og det er en god udvikling.

Annie Lunde Hansen (CD):

Da CD's ordfører, fru Susanne Clemensen, pludselig blev kaldt ud af døren, fik jeg lige stukket hendes tale i hånden, og den skal jeg så prøve at forelægge her.

Jeg vil ligesom de øvrige ordførere før mig takke for den redegørelse, som ministeren for ligestilling har givet her i dag om, hvordan arbejdet med at følge op på verdensvindekongressen i Beijing i 1995 går, samt om regeringens arbejde og prioriteringer i forbindelse med FN's særlige samling, Beijing + 5, der snart løber af stabelen i New York.

CD er enig med ministeren i, at der er lang vej at gå endnu. Der er nemlig en meget lang vej. Her tænkes ikke så meget på de danske forhold, men på situationen for kvinder specielt i den tredje verdens lande.

De problemer med ligestilling, der er her i landet, må betegnes som småting i denne sammenhæng. Dette siger jeg ikke for at forklejne de danske problemer, men mere for, at vi skal huske proportionerne i debatten. Hvorvidt der her i Folketinget er en kvindeandel på en tredjedel eller det er halvdelen, virker næsten lige gyldigt, når vi kigger rundt i verden omkring os.

Det er internationalt, der for alvor er noget at kæmpe for, men selvfølgelig skal vi også gøre arbejdet med forslaget til en ny ligestillingslov færdigt, for der er et ordsprog, der siger, at man ikke skal smide med sten, når man selv bor i et glashus. Selv om det nok i forhold til den internationale ligestillingsdebat er at overdrive de danske ligestillingsspørgsmål, er det dog vigtigt, at vi i Danmark sørger for at følge op på verdensvindekongressen i Beijing ved at få vedtaget forslaget til en ny ligestillingslov, der jo bl.a. implementerer mainstreaming-strategien og vægtningen fra et kvindeperspektiv alene til et kønsperspektiv.

Hvad angår det internationale arbejde for ligestilling, har ministeren allerede nævnt, at kvinder udsættes for vold, og at kvinder bærer den største del af verdens fattigdom.

Jeg kan supplere med, at piger ikke kommer i skole, og at kvinder ingen selvbestemmelse har, samt at kvinder bliver solgt. Og sådan kan man blive ved. Listen er sikkert uendelig lang, men problemerne er der, og der skal tages fat på dem.

Det grundlæggende her er den sammenhæng, der er mellem fattigdom og kvinders stilling i familien og samfundet. Dér, hvor der mangler mest for kvinderne, er i de fattige lande. Her kan det næsten virke som en uoverkommelig opgave, der rækker flere generationer frem, fordi religiøse og kulturelle forhold og århundredgamle nedarvede traditioner næsten er ubrydelige barrierer.

Sundhed og herunder kvinders seksuelle rettigheder er også et vigtigt og meget kontroversielt tema, som regeringen skal have ros for igen at have bragt på dagsordenen.

Udviklingslandene vil hellere have fokus på udvikling og økonomiske ressourcer, som ministeren sagde i sin tale. Fuld anerkendelse af kulturel forskellighed er deres modtræk til EU's krav om at styrke verdens menneskelighed, menneskerettighedsdimensionen. Man fristes næsten til at spørge, om den holdning fra udviklingslandenes side er et udtryk for, at der

endnu ikke er tilstrækkelig mange kvinder på politiske topposter i udviklingslandene, for når man f.eks. læser om rituel omskæring af små piger i 5-års-alderen, der som voksne fortæller om deres oplevelser, så er det jo forbundet med så stor fysisk og psykisk smerte, at kvinderne ikke selv kan forstå, at den praksis bliver ved med at fortsætte, og samtidig har rituel omskæring jo også nogle meget negative sundhedsmæssige, sociale og seksuelle konsekvenser.

Derfor er det en vigtig opgave for os i Danmark, i EU som sådan og i alle andre lande, der har underskrevet FN's menneskerettighedskonvention og tilhørende erklæringer at holde fast i og understrege, at kvinders rettigheder er menneskerettigheder, som ministeren også understregede i sin tale, og at ligestillings spørgsmål i forbindelse med planlægningen og forvaltningen af udviklingsbistanden er et meget vigtigt spørgsmål, ligesom de øvrige menneskerettigheder, demokrati og god regeringsførelse er det.

Ministeren sagde i sin tale, hvordan regeringen vil prioritere de forskellige punkter på FN's særlige samling, og de prioriteringer kan vi sagtens støtte. Vi mener, at en væsentlig måde at vedblive at holde ligestillingsdebatten på det internationale plan i gang på er ved, at der med rimelig jævn mellemrum afholdes verdenskvindekonferencer.

Som sagt er dette en lang, sej proces, hvor vi vedholdende og stadig må arbejde for, at emnet ikke går i glemmebogen. Jeg ser afholdelsen af verdenskvindekonferencen som et væsentligt middel til dette, ikke fordi erklæringerne i sig selv løser problemerne, langt fra, men fordi der dermed sættes politisk fokus på ligestillings spørgsmål. Derfor støtter vi regeringens bestræbelser på at få afholdt en femte verdenskvindekonference i år 2005.

Afslutningsvis skal jeg sige, at CD kan støtte det forslag til vedtagelse, der er fremsat. Vi er ikke medforslagsstillere, men vi støtter det alligevel.

Og så vil jeg sige undskyld til formanden for at have overskredet tiden.

Anden næstformand (Henning Grove):
Ikke så meget som andre. Fru Elisabeth Arnold.

Elisabeth Arnold (RV):

Om få uger drager der en dansk delegation til New York for at deltage i det, der hedder

Beijing + 5, altså en opfølgingskonference på den store kvindekonference i Beijing i 1995.

Danmark har presset på for at få denne opfølgingskonference, og vi har også presset på for at få en regional forberedelseskonference, netop som fru Anni Svanholt fra SF beskrev.

Det var meget nyttigt at have denne regionale forberedelseskonference, idet vi kom igennem mange af de emner, som også kommer op på konferencen i New York.

Det, det handler om, er jo at få kigget på, hvordan det gik med gennemførelsen af Beijing-erklæringens 12 punkter, som fokuserede på fattigdom blandt kvinder, på kvinders uddannelsesvilkår og sundhed, på vold mod kvinder og handel med kvinder, på kvinder i væbnede konflikter, på kvinders økonomiske rettigheder, på kvinder i magtstrukturerne og i beslutningsprocesserne, på institutionelle strukturer til gennemførelse af ligestillingsprocesser, på kvinders menneskerettigheder, på kvinder i medierne, på kvinder og miljø og på pige børns vilkår.

Det er mange emner at tage med, men alligevel er der faktisk nogle, der ønsker, at man skal genåbne denne proces for at få flere emner med eller for at tage nogle ud.

Vi er meget bekymrede for de bestræbelser, der er på at genåbne Beijingprocessen. Vi mener, at de 12 punkter, som der er valgt at fokusere på, er så rigeligt. Der er rigeligt arbejde at tage fat på, hvis man skal komme nogle skridt videre i kvindernes menneskerettigheder.

Man kan spørge sig selv, om det overhovedet hjælper at holde alle disse FN-konferencer. I dystre stunder kan man måske nok sige, at det i nogle områder af verden går ufattelig langsomt, og i nogle lande går det endda helt slemt tilbage. Vi kan tale om lande som Afghanistan, Iran, Sudan og andre steder, hvor selv de mest elementære menneskerettigheder ikke er forundt kvinderne.

Der er stadig væk også mange lande, hvor kvinder ikke kan arve, kvinder ikke kan have selvstændig virksomhed, kvinder ikke kan undervise, kvinder ikke kan få lægehjælp på lige fod med andre. Så der er kort sagt nogle områder i verden, hvor der er hvide pletter, og hvor vi simpelt hen ikke rigtig har kunnet konstatere nogen fremskridt. Alligevel må man sige, at for hver gang der er en ny verdensomspændende konference, skifter mønstrene en lille smule. Der er lande, som tidligere har været helt forbenet imod fremskridt på dette område, som

begynder at løsne lidt op. Der er emner, som man pludselig kan begynde at diskutere, som tidligere har været tabu.

Jeg vil blot i den forbindelse nævne de ordvekslinger om kvindelig omskæring, der har været i denne debat. I mange lande har det været absolut tabu at tale om det. Det er det ikke mere. Det er et fremskridt, at man tør tale om problemerne og siger, at man vil have disse problemer løst, og det kan man altså kun, hvis man tør tage ordene i sin mund, og det sker nu hyppigere og hyppigere og flere og flere steder i verden. Det er også en slags fremskridt.

Hvis vi kigger indenlands, må man sige, at regeringen her i Danmark har rapporteret regelmæssigt om opfølgningen af Beijingkonferencens anbefalinger, at de politiske partier har forberedt sig til den næste konference, og at det har de kvindeorganisationer i Danmark, der arbejder med disse ting, også.

Jeg vil gerne her fra talerstolen sige tak for den meget, meget ihærdige forberedelse, som organisationerne har bidraget med i opløbet op til New York-konferencen. Der har været dialog med regeringen og de politiske partier, og det synes jeg har været overordentlig nyttigt. Så vi er velforberedte til opfølgingskonferencen, og vi vil holde fast i, at det er en opfølgning og ikke en genåbning af emnerne.

Af de 12 punkter, der er valgt, som jeg nævnte før, er der selvfølgelig nogle, som har mindre betydning for danske kvinder i deres dagligdag end andre. Der er ikke mange menneskerettigheder i Danmark, som ikke også tilfalder kvinder, der er ikke udbredt fattigdom i egentlig forstand blandt kvinder, og sundheden hos kvinder er set i global sammenhæng ikke dårlig i Danmark. Men jeg vil sige, at områder som vold mod kvinder, handel med kvinder, prostitution osv. er ganske store problemer også i Danmark, og det er ganske store problemer i hele det europæiske område. Vold mod kvinder og handel med kvinder er områder, som vi simpelt hen ikke har gjort nok ved, og som vi meget håber vi kan få nogle slagkraftige erklæringer om på New York-konferencen.

Forslaget til vedtagelse støttes naturligvis af Det Radikale Venstre.

Søren Søndergaard (EL):

Ligestilling, udvikling og fred har været de fælles hovedtemaer for samtlige de fire verdenskvindekonferencer, som FN har afholdt siden 1975 i Mexico, København, Nairobi og senest i

1995 i Beijing, og disse tre elementer, ligestilling, udvikling og fred, hænger set fra Enhedslistens synspunkt uløseligt sammen.

Når krigen hænger, er det generelt kvinderne, som rammes hårdest, ikke bare som direkte krigsofre, men også som indirekte ofre. Det så vi under Kosovakrigen, og det ser vi i dag i Tjetjenien.

Hvem er det, som må tage det største slæb med at sikre familiens overlevelse under de mest vanskelige vilkår? Det er typisk kvinderne.

Det samme gælder, når vi taler udvikling eller mere præcist manglende udvikling. Også den rammer kvinderne hårdest. Verdens 225 rigeste mennesker har en samlet formue, der svarer til den årlige indkomst for 2,5 milliarder af de fattigste mennesker i verden. Hvis man skal finde bare én enkelt kvinde, så skal man lede virkelig grundigt blandt de 225 rigeste; man behøver ikke at lede helt så grundigt for at finde dem blandt de 2,5 milliarder fattigste, tværtimod.

Et par enkelte tal kan illustrere den fundamentale diskrimination, som verdens kvinder er udsat for. I servicesektoren tjener kvinder i gennemsnit ca. 70 pct. af deres mandlige kolleger, i industrien er det helt nede på 56 pct. En af grundene til dette kan man måske findes i det faktum, at kvinder ifølge ILO udgør over 90 pct. af arbejderne i de såkaldte free trade zones, hvor fagforeninger er bandlyste, og hvor lønnen derfor er lav, arbejdstiden lang og arbejdsforholdene elendige.

Skal kvinder globalt set sikres mere ligestilling, kræver det opgør med gamle vaner og normer, som meget ofte begrundes og forsvares med religiøse henvisninger, men det kræver også et opgør med den nyliberalistiske politik, som bl.a. WTO og EU påtvinger de fattigste lande, og som præcis fører til mere ulighed og elendighed; ellers kan vi jo ikke forklare, hvorfor denne ulighed og elendighed fortsætter.

Set i forhold til situationen på verdensplan, som også andre har været inde på, så er kvinders situation i Danmark på langt de fleste områder meget bedre, og det er godt. Men det er også godt at huske, at det ikke er noget, der er kommet af sig selv, men kun noget, som er kommet i kraft af arbejderbevægelsens og kvindebevægelsens kamp gennem mere end et århundrede. Alligevel er vi ikke i en situation, hvor vi kan sige, at kvinder er fuldt ligeberettigede i det danske samfund.

På en række områder fortsætter kvinde-diskriminationen, hvilket bl.a. kommer til udtryk ved, at der ikke er ligeløn i Danmark, selv om det er årtier siden, at det formelt blev vedtaget. Derfor bliver vi også nødt til at erkende, at diskussionen og vedtagelserne på kvinde-konferencen i New York ikke er bare noget, som omhandler de andre, men også er noget, som har betydning for, hvordan vi indretter det danske samfund fremover.

Derfor er det også Enhedslistens opfattelse, at vi til efteråret må have en ny debat om resultaterne fra konferencen, og at regeringen i den forbindelse må fremlægge en meget konkret handlingsplan for, hvordan resultaterne implementeres i Danmark. Vi ved jo af erfaring, at det er lettere at få vedtaget resolutioner på internationale møder, end det er at få dem omsat i praksis, og det er selvfølgelig noget, der må ændres.

Vi synes, det er et godt forslag til vedtalelse og mange vigtige elementer, der er fremlagt. Vi kan støtte de ting, der ligger i dem, men vi vil alligevel sige, at man nok skal passe lidt på selvgodheden. Jeg tror, ministeren kom til at nævne det der med Danmark som foregangsland en lang række gange. Jeg havde ikke fingre nok til at tælle, hvor mange gange ministeren nåede at få det nævnt i sin tale.

I den forbindelse er det jo spørgsmålet, om vi virkelig er et foregangsland på alle områder. Nu er der f.eks. kommet en henvendelse fra Kvinderådet til folketingsmedlemmerne, hvori man har et punkt 5, der hedder: »Kvinder, der har været udsat for kønsbaseret vold eller trusler om forfølgelse, bør have ret til asyl.« Er det sådan i Danmark? Er det sådan i Danmark, at vi giver asylret til kvinder, der har været udsat for kønsrelateret vold, eller er der her et helt klart eksempel, hvor Danmark er alt andet end et foregangsland, og hvor der virkelig er behov for en indsats både fra Folketingets og fra regeringens side?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. Søren Søndergaard beskæftigede sig i sit indlæg en del med ligelønsproblematikken og nævnte, som statistikken ganske rigtigt viser, at danske kvinder jo ikke har ligeløn, men som så ofte før forfalder Enhedslisten til at give EU skylden for alt.

I det her tilfælde vil jeg sige, at dér er det faktisk på trods af EU's gode bestræbelser ikke lykkedes danske kvinder at få ligeløn med deres mandlige kolleger. EU har nemlig forsynet os med to af de mest progressive direktiver, der overhovedet findes, nemlig ligelønsdirektivet og ligebehandlingsdirektivet, og i de tilfælde, hvor danske kvinder på danske arbejdspladser lægger sag an mod deres arbejdsgivere og slæber dem for EF-Domstolen, vinder de faktisk sagerne over danske arbejdsgivere, som ikke overholdt direktivet. I det omfang danske kvinder har kræfter til at gøre det her problem gældende, vinder de meget ofte sagerne.

Så vi kan ikke bede EU om at gøre mere ved det her, end man allerede har gjort. EU har faktisk gjort os en stor tjeneste.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Nu ved jeg godt, at jeg taler frygtelig hurtigt for at nå at sige det, jeg vil sige, på 5 minutter. Derfor er det formentlig gået så hurtigt, at den radikale ordfører ikke helt har haft mulighed for at holde tingene adskilt fra hinanden.

Spørgsmålet om ligeløn – og det kan den radikale ordfører forsikre sig om, når hun om et øjeblik får overrakt en kopi af min tale – var overhovedet ikke forbundet med spørgsmålet om EU.

Den sammenhæng, hvor EU indgik sammen med WTO, var på spørgsmålet om nyliberalistisk politik i forhold til den tredje verden. Og præcis dér stiller EU krav om åbning af markeder, krav om afvikling af deres støtteordninger, som betyder sammenbrud i samfund, som betyder, at de fattigste kommer til at undgælde. Så når det gælder spørgsmålet om nyliberalismen og fattigdommen i den tredje verden, så giver vi absolut EU og WTO et ansvar. Når det gælder spørgsmålet om ligelønnen i Danmark, så skal vi tage det ansvar fuldstændig på vores egne skuldre.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Til hr. Søren Søndergaard vil jeg sige, at jeg er glad for at få bekræftet, at når der ikke er ligeløn i Danmark, så er det ikke EU's skyld, så er det på trods af, at EU har udstyret os med nogle fremragende direktiver, som danskerne bare ikke gider udnytte.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jamen jeg vil ønske den radikale ordfører til lykke med, at det lykkedes at slå en åben dør ind. Det er virkelig sådan en sejr, man kan bruge til noget.

Men bortset fra det vil jeg sige, at det eksempel med ligelønnen jo viser én ting, nemlig at resolutioner og konferencevedtagelser kan man putte et vist sted hen. De har ingen betydning, medmindre de bliver fulgt op af konkret handling. Det er læren.

Uanset EU-resolutioner, kvindekonference-resolutioner, FN-resolutioner er det afgørende, at der er nogle, der presser på – ikke bare presser på i Folketinget, men frem for alt uden for Folketinget: at der er en kvindebevægelse, at der er en fagbevægelse, som tager de her ting op og kører sagerne i forhold til arbejdsgiverne, som gerne vil lave forskelsbehandlingen osv. Det er den lære, vi kan drage af det, og den er jeg da glad for at vi er enige om.

Skal vi så ikke holde EU ude af den debat om ligeløn, for den har jeg overhovedet ikke rejst, og som sagt kan fru Elisabeth Arnold forvisse sig om det, når hun læser, hvad jeg sagde.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jamen jeg ved godt, vil jeg sige til hr. Søren Søndergaard, at det nu er tredje gang, jeg er oppe, men det er jo ikke bare resolutioner og erklæringer og højtidelige festtaler, det drejer sig om her. Det drejer sig om direktiver, som har retskraft for alle medlemslandene i EU. Det betyder, at alle EU-medlemslandene skal rette sig efter de samme ligelønsprincipper.

Det er da en fremragende harmoniseringstilstræbning, at man siger, at menneskerettighederne og ligelønsbestrebelserne skal gælde i alle EU's medlemslande. Det er ikke en erklæring eller en topmødebeslutning eller sådan noget. Det er simpelt hen et direktiv, som har retskraft for Danmark.

Derfor er det så enestående, at det er en lovgivning på EU-plan, som gælder for alle danske arbejdstagere, herunder også kvinder.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg er stadig væk forbløffet over, hvorfor den radikale ordfører vil blande EU ind i spørgsmålet om ligestilling, når der ikke er andre end den radikale ordfører, der har nævnt det. Men

jeg synes, at den radikale ordfører skulle overveje en enkelt ting: Hvorfor har vi ikke ligeløn i Danmark, når nu vi har det her vidunderlige EU, hvor der ikke er tale om resolutioner, men hvor der er tale om ting, der har retskraft? Hvorfor har vi så ikke ligestilling?

Anden næstformand (Henning Grove):

Fru Tove Videbæk som ordfører.

Tove Videbæk (KRF):

Når vi diskuterer menneskerettigheder også her i forbindelse med slutdokumentet fra Beijing, er det væsentligt at tænke på, at der skal lægges mere vægt på indholdet frem for rammen. Med andre ord: I denne forbindelse er det utrolig vigtigt, at der gøres et konstant arbejde, for at løfter om ligestilling for begge køn og beskyttelse af deres rettigheder ikke ender som ren retorik.

Hvis vi i første omgang tager et kikk på Danmark, betyder det, at løftet om ligestilling skal implementeres i den danske lovgivning og realiseres i ligestillingsarbejdet på alle niveauer i samfundet.

Kristeligt Folkeparti kan tilslutte sig, at regeringen skal forstærke indarbejdelsen af kønsaspektet i planlægningen og forvaltningen af udviklingsbistanden. Kønsaspektet skal integreres i den politiske planlægning, og der skal herunder foretages analyse af konsekvenser for mænd og kvinder, inden beslutninger tages. Megen kønsforskning viser, at kvinder og piger i ulandene er undertrykte både socialt og økonomisk. Derfor er det så væsentligt, at Danmark bl.a. gennem udviklingsbistanden er med til at sikre, at der sker forbedringer for kvinder og piger. De skal have nemmere adgang til vigtige ressourcer, sund ernæring, information om sundhed og adgang til uddannelse. Kristeligt Folkeparti er enig i, at vi skal presse på og sikre, at kvinder får adgang til økonomiske ressourcer, herunder ejendomsret og kontrol over jord, adgang til kreditter og indflydelse på beslutningsprocesserne.

Kvinderådet har i en rapport i forbindelse med opfølgningssmødet på kvindekonferencen i år kaldt den danske indsats til bekæmpelse af den organiserede handel med kvinder for beskæmmende ringe. Morten Kjærsum fra Det Danske Center for Menneskerettigheder fastslår den 13. januar 1999 i Politiken bl.a., at vi som udgangspunkt har den opfattelse, at Danmark er et pænt land uden store problemer. Derfor

sker det tit, at vi lukker øjnene for problemer, især når det er et vanskeligt problem. Og det er handel med kvinder.

Herhjemme er der dog små tegn på, at der er ved at ske noget på området. Bl.a. er en alfons nu blevet dømt, og Rigsadvokaten arbejder med et resposum om handel med udenlandske kvinder i Danmark. I den forbindelse vil vi gerne benytte lejligheden til at spørge regeringen om, hvordan det går med udviklingen af den sociale indsats over for unge prostituerede, som regeringen gav løfte om under forhandlingen i forbindelse med lovforslag nr. L 43 i 1998-99 om prostitution.

Det er utrolig vigtigt, at der i et internationalt forum gøres en særlig indsats for at forhindre handel med kvinder. Det er et meget udbredt problem i mange af ulandene, og der er millioner af ganske unge piger, der bliver ofre for denne forretning. Det er afgørende at styrke disse børns og deres familiers situation generelt både økonomisk og socialt, så de ikke udgør potentielle ofre for menneskehandel. Samtidig er det også væsentligt i denne forbindelse, at piger på lige fod med drenge sikres muligheder for uddannelse.

Omskæring af kvinder er en nedværdigende praksis, som er et overgreb, og som kan føre til forringet sundhedstilstand for de berørte piger. Kristeligt Folkeparti mener, at Danmark bør gøre mere for at bekæmpe omskæring af kvinder i de danske programsamarbejdslande. F.eks. kunne vi forlange, at programsamarbejdslandene skal udarbejde en årlig indberetning om, hvilke initiativer de vil sætte i gang mod denne praksis.

Endelig vil jeg slutte af med håbet om, at vi i Danmark fortsat må være et foregangsland med hensyn til arbejdet for, at kvinders rettigheder ikke bliver krænket hverken herhjemme eller internationalt. Samtidig må vi i Danmark være aktive i arbejdet for at få flere lande til at vedtage og ikke mindst implementere konventionen om kvinders rettigheder.

Så Kristeligt Folkeparti kan støtte det fremsatte forslag til vedtagelse.

Ministeren for ligestilling (Jytte Andersen):

Jeg vil godt sige tak for debatten. Tak for de mange gode og velovervejede indlæg, som samlet set jo ikke kan give andet end et billede af et dansk Folketing, som kærer sig om ligestilling, som kærer sig om kvinders rettigheder, og som står for det synspunkt, at vi vil frem-

driften i ligestillingsarbejdet, og vi vil fremdriften for ikke mindst de fattige og udsatte kvinder. Så det synes jeg i og for sig er en god debat at have i baghovedet og i ørerne som grundlag for det mandat, som Folketinget her med et meget stort flertal vil give den danske delegation i juni måned.

Det er blevet sagt, at det er en lang og sej vej dette her med ligestilling, og det er der jo mange som har deltaget i debatten der kan bevidne. 25 års arbejde for norges vedkommende, og alligevel kan vi stå og konstatere her i år 2000, at vi stadig væk – også i Danmark – mangler nogle fundamentale rettigheder såsom retten til ligeløn, retten til at leve et liv uden overgreb og uden seksuel udnyttelse og uden handel med kvinder. Det er temaer, der har været fremme her. De er helt relevante og aktuelle.

Jeg tror, det var fru Gitte Seeberg, der formulerede det på denne måde: Ja, resultaterne er få og små, og det kan man vel dybest set også sige at de er på det globale plan. I Danmark er de måske nok noget større. Men det er jo så i virkeligheden det, der forpligter os til at gå videre her i Danmark og forpligter os over for verdens nationer som sådan.

Jeg synes, der er blevet givet meget gode bemærkninger, reaktioner, også følelsesmæssige reaktioner på det, jeg vil kalde afskyen mod seksuelle overgreb, afskyen mod omskæring, afskyen mod mænds vold mod kvinder, hvad enten det er kvindernes egne mænd, det er deres kærester, eller det mere er et kollektivt overgreb som eksempelvis i forbindelse med krigshandlinger. Jeg synes, det er et meget flot, meget klart signal, der er givet fra alle Folketingets partier. Tak for det.

Tak også for den meget klare melding om, at man ikke på den måde, som nogle lande vil, kan skille kulturelle forskelligheder og respekt for kulturelle forskelligheder med menneskerettigheder. Menneskerettigheder er universelle. Man kan ikke begynde at zappe i menneskerettigheder: at der er noget, man skal respektere, og noget andet, man ikke skal respektere. Så det vil være et af de synspunkter, et af de krav, som jeg selvfølgelig på Danmarks vegne sammen med delegationen vil slå meget hårdt på.

Jeg synes også, at synspunkterne, overvejelserne, ideerne til, hvordan vi kan komme længere i forhold til en målrettet indsats for fattigdomsbekæmpelsen – altså målrettet i forhold til kvinderne, ud fra den kendsgerning at det er kvinderne, der bærer den største del af verdens

fattigdomsproblem – også har været et klart signal, lige så vel som synspunkterne om retten til sundhed, retten til uddannelse har været præcise.

Jeg vil sige til hr. Søren Søndergaard, at jeg beklager, hvis jeg så mange gange har sagt, at Danmark er et foregangsland, så det har efterladt et indtryk af, at jeg sådan synes, at Danmark er ideelt på ligestillingsområdet. Det synes jeg bestemt ikke. Vi har meget at gøre med hensyn til ligestillingsarbejdet også i Danmark, også som fru Anni Svanholt nævnte et par eksempler på. Men det er jo sådan set også baggrunden for, at vi netop nu i de her timer vel dybest set arbejder for at få et nyt lovgrundlag, prøver at styrke forvaltningens evne herhjemme også til at få mere fremdrift, hvad enten det nu drejer sig om ligeløn, eller det drejer sig om overgreb mod kvinder. Så jeg står bestemt ikke her som en minister med et billede af, at alt er i skønneste orden i Danmark, bestemt ikke. Men dog alligevel er vi et stykke længere, end de allerfleste andre lande, og det er lige præcis det, der forpligter os yderligere både på udebane og også på hjemmebane.

Jeg vil slutte med at sige til fru Tove Videbæk, som refererede til en kritik af vores implementering af dele af beslutninger i FN-systemet, at jeg vil svare på det på den måde, at jeg måske nok synes, at der er et behov for at få en lidt nøjere belysning af det. Det er klart, at det er ubehageligt, når Det Danske Center for Menneskerettigheder kan komme med så præcis en kritik, som den blev gengivet her fra Folketingets talerstol, så jeg påtager mig ansvaret for at få belyst og få vurderet, på hvilken måde man kan løse nogle af de problemer, som fru Tove Videbæk meget fint gjorde rede for.

Så tak for debatten, også tak for forslaget til vedtagelse, der formentlig bliver vedtaget med et meget stort flertal. Jeg vil sluttelig tilslutte mig fru Elisabeth Arnolds appel til partiet Venstre, det store liberale parti, som jo har været med i mange år også på ligestillingsfronten, om dog endnu en gang at gøre sig en overvejelse om, hvorvidt man ikke også skulle give den danske delegation det mandat, at det er et endnu bredere flertal, der står bag dem, der rejser til New York.

Anni Svanholt (SF):

Jeg vil meget gerne fortsætte dér, hvor også fru Tove Videbæk slap, nemlig det, der vedrører vold mod kvinder.

Jeg vil hermed opfordre regeringen til at gøre en forstærket indsats. Fra SF's side har vi rejst sagen i Retsudvalget, og vi mener altså, at der skal gøres mere her, også ude i de små hjem.

Med hensyn til handelen med kvinder vil jeg også gerne uddybe, at der er det jo kvinderne i Øst- og Centraleuropa, der i særlig grad lider under kræfternes frie spil og den helt uregulerede kapitalisme efter Murens fald, og handelen med kvinder er et omfattende problem. Det må der gøres noget ved. Vi mener i SF, at regeringen også her burde tænke på, at man måske også kunne støtte kvinde-ngo'er, ikke alene i Øst- og Centraleuropa, men andre steder i de afsenderlande, der er, sådan at man både arbejder meget grundlæggende med det og altså også gør en indsats lokalt.

I forbindelse med kvinders ret til asyl på baggrund af kønsbestemt forfølgelse vil vi gerne opfordre til, at Danmark gør det samme som Canada, nemlig udarbejder særlige regler for behandling af kvindelige asylansøgere. Reglerne sikrer, at der bliver opmærksomhed på kønsspecifik forfølgelse.

Så til kvinder og fattigdom. Hovedkonklusionen fra det sociale topmøde og fra kvindekongressen var meget klar: Hvis verden skal afskaffe fattigdom, skal der sættes aktivt på kvinderne på alle områder. Kvinderne er nøglepersoner, og udviklingen hænger meget nøje sammen med kvinders stilling i samfundet.

Vi mener i SF, at det fortsat er en hovedopgave at bekæmpe fattigdommen ved at sætte stærkere på kvinderne både i det danske bistandsarbejde og internationalt, og derfor vil jeg gerne understrege vigtigheden af – og er meget tilfreds med det, der er i forslaget til vedtagelse – at forstærke indarbejdelse af kønsaspektet i planlægning og forvaltning af udviklingsbistanden. Der er jo nye strategier i støbeskeen, der hedder Partnerskab 2000, og her er det naturligvis vores forventning, at kønsaspektet bliver stærkt opprioriteret.

Jeg vil også gerne rose regeringen for, at man har lavet en manual om seksuelle rettigheder og sundhed, som bliver integreret i alle bistandsområder. Netop bekæmpelse af aids er en meget central opgave i forbindelse med udviklingsbistanden. Der skal gøres en stor indsats i den primære sundhedstjeneste, så der bliver bedre viden om fødsler, hygiejne og prævention og let adgang til prævention, som her er nødvendigt for at bekæmpe hiv og aids.

Afslutningsvis vil jeg gerne sige, at vi støtter forslaget til vedtagelse, som er fremsat af regeringspartierne.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Til ministeren og til fru Elisabeth Arnold vil jeg blot sige, at jeg også synes, det er ærgerligt, at den offentlige sektor skulle blandes ind i den første pind, men ministeren må ikke opfatte det, at vi undlader at stemme, som om vi ikke fuldt ud bakker op bag det, der skal ske i New York. Men diskussionen om, hvordan vi skal implementere ligestillingen i den offentlige sektor, går jo nok videre herhjemme.

(Kort bemærkning).

Ministeren for ligestilling (Jytte Andersen):

Det synes jeg var en god og prisværdig melding, fru Hanne Severinsen kom med, som jeg anerkender, og som jeg takker for.

Jeg har en enkelt bemærkning til fru Anni Svanholt om overgreb mod kvinder. Jeg kan sige, at vi netop nu nedsætter et udvalg, som skal have til opgave at se på, om vores indsats over for kvinder, der har været udsat for vold af den ene eller den anden art, er god nok. Det er et udvalg, der vil blive forankret i Ligestillingsministeriet. Det vil være repræsenteret også igennem Justitsministeriet, Indenrigsministeriet, Sundhedsministeriet og Socialministeriet og skal betragtes som et forum med det formål, at vi skal have mest muligt ud af vores nuværende systemer, og selvfølgelig skal vi også gå videre, hvis der dér afdækkes nogle svagheder i indsatsen. For jeg er faktisk meget optaget af, at vores indsats skal blive lige så god som den, man en gang imellem får indtryk af, når man ser TV Lorry om søndagen. Bl.a. her i søndags så man, hvordan det svenske politi på en langt mere udadvendt måde gik ud på gadeplan og sørgede for, at de ting var i orden, som skulle være i orden.

Helle Degn (S):

Jeg vil gerne takke for debatten. Jeg vil gerne særligt takke fru Gitte Seeberg, som leverede en ganske flot tale og et stærkt indlæg i retning af, at vi på tværs af partierne her i Folketinget er meget optaget af at videreføre den flotte profil, når vi rejser ud i verden – det flotte arbejde, som faktisk kører i de nordiske lande, og herunder også i Danmark.

Vi får travlt i New York. Ja, der forhandles. Der foregår lobbyarbejde i korridorerne i øjeblikket. De, der går rundt, er dem, der går i de mørke klæder, og som er i gang med at skrue tiden tilbage og sørge for, at kvinder ikke kan få adgang til prævention, kvinder ikke kan få adgang til abort. De vil skrue tiden tilbage. Vi får travlt med at sørge for, at der ikke sættes skår i arbejdet, men at vi kommer videre frem i det arbejde.

Venstres melding går ud på, at man har svært ved at støtte den første pind i vedtagelsen om, at vi følger vores handlingsplaner op, også herhjemme i Danmark, også i den offentlige sektor og naturligvis også i den private sektor. Jeg må sige, at det er lidt skuffende for mig at se, at Venstre ligesom ikke rigtig kan finde takten i øjeblikket, og derfor må jeg knytte an til den radikale ordfører fru Elisabeth Arnolds bemærkning om, at vi må appellere til Venstre om at revurdere sin stemmeafgivning, inden vi skal til at stemme.

Til fru Anni Svanholt vil jeg sige: Vold mod kvinder i familien, den stille vold, den vold, vi helst ikke vil tale om, synes jeg der skal gøres meget mere ud af også i Danmark, og jeg er glad for ministerens bemærkning om, at hun også følger det med stor opmærksomhed, sådan at den insisterer fra ngo-grupperne også bærer frugt. De har kørt meget markant på, at nu må vi også i Danmark komme videre, så jeg glæder mig meget til sammen med Folketingets øvrige partier at vurdere det arbejde, der kommer ud af ministerens indsats.

Til Dansk Folkeparti: Var livet fri for vold og seksuelt misbrug – det var det centrale omdrejningspunkt i hr. Peter Skaarups indlæg. Jeg syntes, det var glædeligt at høre det fokus, der var her, og jeg tror, at mange af os meget langt deler det synspunkt, at Danmark, FN, må gøre en særlig indsats, hvor vi har mulighed for at støtte det.

Til CD's ordfører vil jeg gerne takke for det håndslag, der blev givet til det videre arbejde. Selv om det var en stand in-aktion, var det et godt håndslag, vi fik fra CD's side.

Til Kristeligt Folkeparti vil jeg bare sige til fru Tove Videbæk: Jeg er så glad for bemærkningerne om, at dette er det lange, seje træk. Man kan sige, at efter 25 års indsats har vi nået lidt, men vi har nået noget, og vi skal videre, og vi kommer ikke videre ved at stå af, som Venstre gør, men vi kommer videre ved at stå sammen – både ved at realisere det, vi skal herhjemme

og lave vores hjemmearbejde, og ved, at vi gør en indsats derude.

Ministeren havde bemærkninger i sit første indlæg om, at regeringen, når slutdokumentet foreligger, vil tage stilling til, hvilken linje der skal lægges. Det tager vi til efterretning, og vi lover til gengæld at følge aktivt op her i Folketinget med den sædvanlige forespørgselsdebat og den aktive deltagelse. Ministeren kan regne med vores opbakning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag til vedtagelse nr. V 92 af Helle Degn (S) og Elisabeth Arnold (RV) (se foran) vedtoges med 79 stemmer (S, KF, SF, DF, CD, RV, EL og KRF) mod 2 (FRI); 25 (V) stemte hverken for eller imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:
35) Første behandling af lovforslag nr. L 279: Forslag til lov om ændring af lov om byfornyelse. (Ændret byrdefordeling ved store ombygningsudgifter).

Af Kirsten Jacobsen (FRI) m.fl.
(Fremsat 25/4 2000).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

By- og boligministeren (Jytte Andersen):
Det lovforslag, der her er til behandling, og som er fremsat af Frihed 2000, er, hvad jeg vil kalde en gammel travet fra fru Kirsten Jacobsens side. Sidst, den var på dagsordenen, var i 1996.

Omkostningsniveauet i byfornyelsen er til stadighed genstand for diskussion og måske ikke helt uden grund. Jeg vil senere vende tilbage til, hvad jeg mener med det.

Forslaget har til formål at etablere en ordning, som kan modvirke, at ressourcerne til byfornyelse anvendes samfundsmæssigt urentabelt til dyre ombygninger, fordi der efter for-

slagsstillernes opfattelse mangler incitament fra kommunerne i de gældende regler i byfornyelsesloven til at holde igen på udgifterne.

Forslaget går konkret ud på at ændre byrdefordelingen mellem stat og kommune, får så vidt angår den offentlige støtte til ombygninger.

Efter forslaget skal kommunalbestyrelsen afholde al offentlig støtte inklusive eventuelle tab på garantier efter loven til den del af de godkendte forbedringsudgifter, der dels er anvendt til ombygninger af boliger og dels overstiger det beløb til nybyggeri af boliger, der er angivet i § 8 i By- og Boligministeriets bekendtgørelse nr. 459 af den 14. juni 1999 om huslejeafstøtelse, nybyggeri m.v. efter lov om byfornyelse.

Staten skal altså ikke bidrage til den yderste del af et meget dyrt projekt. Jeg vil for god ordens skyld gøre opmærksom på, at den beløbsgrænse for tilladelse til nybyggeri, der fremgår af den nævnte bekendtgørelse, i år i hovedstadsområdet udgør 9.300 kr. pr. kvadratmeter bruttoetageareal og 8.400 kr. i det øvrige land. Beløbene reguleres hvert år den 1. januar efter Danmarks Statistiks beregnede nettoprisindeks for september måned i det forrige år.

Med henblik på at sikre, at et projekt ikke blot deles i etaper for at komme under det beløb, foreslås det tillige, at kommunalbestyrelsen i forbindelse med afgørelsen af, om omkostningerne ligger under eller over beløbet i nævnte bekendtgørelse, skal tillægge den godkendte forbedringsudgift de forbedringsudgifter, som inden for en periode på 3 år før tilsagnstidspunktet er afholdt på ejendommens boliger.

Forslaget begrundes med, at en sådan ordning i princippet allerede er indført for det almene byggeri, idet rammebeløbet kun er vejledende for kommunernes godkendelse af anskaffelsessummen.

Fredede og bevaringsværdige bygninger foreslås i forslaget helt undtaget fra ordningen.

Jeg er meget opmærksom på den rejste problemstilling om omkostningsniveauet i byfornyelsen, som forslaget giver udtryk for. Der er og der er forekommet sager med pris- og omkostningsniveauer, som må siges at være klart uacceptable, både set ud fra et samfundsmæssigt synspunkt og ud fra en by- og boligsocial synsvinkel.

I den forbindelse kan jeg give Folketinget den konkrete oplysning, at en femtedel af det byfornye areal ifølge statistikken lægger beslag på op mod halvdelen af udgifterne. Jeg er derfor enig i det mere overordnede sigte med forsla-